

Inskrift:

... **a þorkir · bap · ybir rista r** ...

... *Þorgæirr* bað *Öpir* rista *r(unar)*.

»... Torger bad Öpir rista runorna.»

Till läsningen: Av 1 **a** återstår endast övre hälften av hst och en svag bst t. h. om hst. Intet sk kan spåras före 2 **p**, som har förlorat nedre delen. 3 **o** har bst endast t. h. om hst. 5 **k** och 6 **i** äro ej stungna. 11 **y** är stungit; pricken är grund men säker. Sk saknas efter 14 **a**, vilket kan bero på att en slinga korsar runbandet. I 19 **a** är bst kort och grund t. v. om hst. Av r. 21 återstår endast ett obetydligt stycke. — Bureus: **þorkir · bap ybir r**... — Rhezelius (F a 6): **uorkir · bap ykir risti**... — Hadorph och Leitz: **þorkir × bap · ubir rista**. (Den sista runan, 19 **a**, är felaktigt placerad.) — Celsius: ... — **þorkir · bap · ybir rista**. Celsius anmärker: »Mehr än halftva stenen är borta.» Läsningen kommenterar han på följande sätt: 2 **p** »måste vara **p** och ej **h** (S) ty det böijer sig till en semicirculum». 8 **b** »är ett riktigt B»; 11 **y** »är stungit certissime». — Dybeck: Av r. 1 iakttages ett kort stycke av hst:s övre del. Sk efter 7 **r** uppfattas som kryss. Sk saknas efter 10 **p**. 11 **u**. 19 **a** är, liksom i *Bautil*, felaktigt placerat. — v. Friesen: **þorkir × bap × ybir rista**. Egendomligt nog har v. Friesen icke observerat de sista sex runorna; han anmärker nämligen till **rista**: »Sista ordet ej nu läst men hos D[ybeck] (och B[autil]).»

I *Sagan om Ingvar Widtfarne* (1762) förmodar Brocman, att meningen är den, »at **Thorder** ritat och **Ubbe** ristat därpå». Anledningen till denna tolkning är bl. a., att Brocman har missuppfattat runföljden 8—10 **bap**. Samma ovanliga uttryckssätt förekommer på U 544 (**hultur · bap · ybir · rista runa þisa**) och på U 880 (... **ap · ybir rista · runa**). Om den i alla tre fallen förekommande ack. **ybir** (**ybir**) i stället för väntat **ybi** se U 544. Verbet *bidia* förekommer också på liknande sätt i ristarsignaturen på den närbelägna U 1102.

Om det ganska vanliga mansnamnet *Þorgæirr* och om skrivningen med **r** i stället för det historiskt riktigare **a** se U 126.

Ristningen begränsas nedtill av en s. k. repstav. Detta ornament påträffas upprepade gånger på ristningar i dessa trakter; se U 1079.

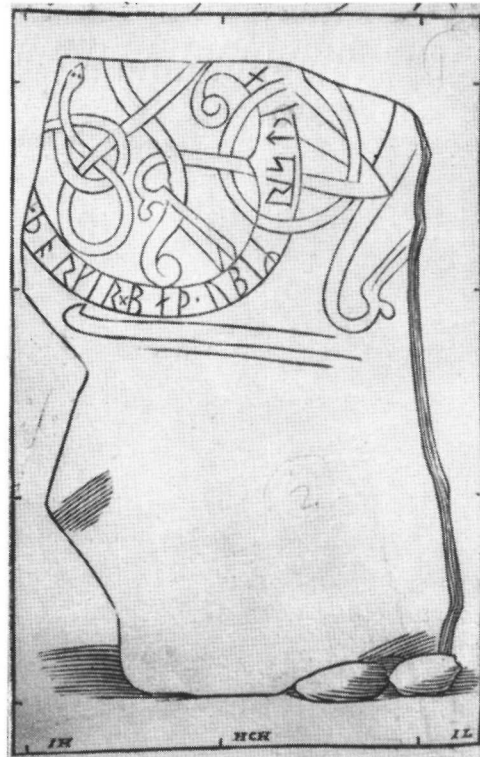

Fig. 376. U 1100. Sundbro, Bälinge sn.
Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 465).

1101. Sundbro, Bälinge sn.

Litteratur: J. Bureus, F a 6 s. 79 n:r 162 (Bureus' egen uppteckning), F a 5 n:r 67.

Den enda kända uppgiften om detta fragment lämnar Bureus. Han anför i F a 6 inskriften som den sista av de av honom kända fyra inskrifterna från »Sundbro i Bäling». Någon avbild-

ning av fragmentet finnes icke; det har tydligen tidigt fallit i glömska och har icke heller senare kunnat uppsåras.

Inskrift (enligt Bureus):

... auk · abtir · stur ...
 5 10

... ok æftir Styr(biorn?) ...

»... och efter Styr(björn?) ...»

Det är givet, att runföljden 9—12 **stur** utgör ett namn eller snarast början av ett namn. Det enda i runinskrifterna vanliga namnet på *Styr*- är som bekant *Styrbiorn*; om detta namn se Sö 339, där dock belägget från U 727 Tängby, Löts sn skall utgå. Det osammansatta namnet *Styrr* har däremot i vårt land varit mycket ovanligt; det finnes endast två säkra belägg från runinskrifterna. Ett av dessa belägg är emellertid från Bälinge härad; se U 1067.

Om ytterligare en runsten, som numera finnes vid Sundbro, men som ursprungligen har stått vid Forkarby, se U 1080.

1102. Svista, Bälinge sn.

Litteratur: B 456, L 143. J. Bureus, Fa 6 s. 106 n:r 228 (Bureus' egen uppteckning), s. 211 n:r 226 (Rhezeliu), Fa 5 n:r 62, Fa 1 s. 16, Ff 6 n:r 27; J. Rhezelius, Fa 10:1 n:r 75, Fl 1 n:r 67; Ransakningarna 1667-84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 24; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 1, s. 299; R. Dybeck, Reseberättelse för år 1864 (ATA); UFT h. 11 (1883), s. 236; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 115.

Avbildningar: Rhezelius, teckning (i Fa 10:1), teckning (i Fl 1); Bureus, kopparstick (i Ff 6); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 456).

Denna sedan länge försvunna runsten fanns enligt Bureus (i Fa 6) i »Bäling sunan Swiestadh widh Almund wägen». (Bureus gjorde sin undersökning av inskriften »7¹/₄ pom. 27 Maj 1629».) Ff 6: »Swiestadh Sunnan Stående.» — Rhezelius (i Fa 6): »J Swiesta i gärdet»; Fa 10:1: »Bäling Sochn Widh Swistadh»; Fl 1: »Bäling Sochn, Vthi Swiesta gärdet sunnan byen.» — *Ransakningarna*: »Swijstad i Södre gierdet en stehn påskrifwen.»¹ — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Swista i Bälینگz sochn» (B 456: »Suista»; L 143: »Svistad»). — O. Celsius, som granskade inskriften den 18 maj 1726, anger stenens plats endast såsom »Swijestad i Bäling». Efter Celsius' besök försvann runstenen. Dybeck nedlade tydligen en avsevärd möda på att uppsåra U 1102 och 1103. I reseberättelsen för år 1864 skriver han: »Fem särskilda gånger besöktes Svistad... för tvänne der fordom befintlige runstenars tillrättaskaffande; men förgäfves. En 80-årig i byn född fjerdingsman hade hvarken sett eller hört dem omtalas. Om en midt på en bergshöjd norr om byn stående bautasten berättade gubben åtskilligt och lemnade mig två i sluttningen af samma höjd funna stenyxor.»² I UFT meddelas, att stenen »eftersöktes förgäfves 1856 af C. F. Säve».

Höjd omkring 2,10 m., framsidans bredd omkring 1 m.

¹ Om andra fornminnen vid Svista lämnas i samma källa följande uppgifter: »Item Ättebackar eller griffter uthi Sitte-bärgzängen. Nock enn stehn weed barn spiället, uthi hwilcken finness ett sätthe uthugget, som en människia der suddet hafwer, berättass der penningar lagde wahra af dem, som rummet besichtigat hafwa.» Samma uppgifter, praktiskt taget ordagrant återgivna, finnas i Palmskiöldska samlingen (Palmsk. 274, s. 657, UUB).

² Också andra fornminnen vid Svista omtalas i reseberättelsen: »Grafkullarna i ängen vester ut från byn och nära sockenvägen som leder till Erentuna äro märkvärdiga för deras låga belägenhet, och borde åtminstone en eller annan af dem undersökas. Flere hundrade sådane kullar lära för 15-16 år sedan gått förlorade vid de odlingar, hvilka Kammarjunkaren v. Engeström lätit verkställa i hagarne vid Kiplingeberg och annorstädes.»